Vysoké učení technické v Brně
Fakulta architektury
Poříčí 273/5, 63900 Brno 39

Zadání diplomové práce

Číslo diplomové práce:	FA-DIP0073/2013	Akademický rok:	**2013/14**
Ústav:	Ústav navrhování VI.		
Student(ka):	**Bc. Petra Sopoušková**		
Studijní program:	Architektura a urbanismus (N3501)		
Studijní obor:	Architektura (3501T002)		
Vedoucí diplomové práce:	**Ing. arch. Jan Mléčka**		
Konzultanti diplomové práce:			

Název diplomové práce:

Obnova Starého Brna

Zadání diplomové práce:

Lokalita Starého Brna je osídlena již od pravěku. Kolem roku 1000 zde u brodu přes řeku Svratku vznikla osada, která dala jméno městu Brnu. Staré Brno bývalo malebným místem s řadou významných památek, po válce však nebyly peníze na jeho obnovu a tak se stává chudinským ghetem. V 60. letech architekt Kočí přichází s návrhem vybudovat bulvár vedoucí k výstavišti. Návrh je ale realizován pouze zčásti. Výsledkem tak byla asanace mnoha původních budov, veřejných prostor a výstavba panelových domů.
I přes svou významnou roli v rámci města jde o lokalitu s nestabilizovanou zástavbou, čekající na realizaci změny dopravy dle územního plánu.
Jaká má být budoucnost Starého Brna? Je ještě možné navázat na původní kořeny?Je navrhovaná změna územního plánu nezbytná pro revitalizaci lokality?

Rozsah grafických prací:

Teoretická východiska
Analýzy
Koncept
Širší vztahy/celkové řešení 1:100 000 – 1:200
Podrobné zpracování zvolené části
Půdorysy, řezy, pohledy 1:200 - 1:50
Perspektivní zobrazení

Seznam odborné literatury:

CÍLEK, Václav. Krajiny vnitřní a vnější. Dokořán, 2012
GEHL Jan. Život mezi budovami.
GEHL Jan. Města pro lidi.
GEHL Jan. Nové městské prostory.
NORBERG-SCHULTZ, Christian. Genius loci: Krajina, místo, architektura. Odeon, Praha, 1994
POKORNÝ, Filip. Management postindustriálního vývoje. Edice PhD. Thesis, 2013
PAVLOVSKÝ, Tomáš. Voda v urbanizovaném prostředí: Svratecký náhon ve městě Brně.VUT FA, 2010
FLODROVÁ, Milena. MÜLLER, Zdeněk. Staré Staré Brno: Vyprávění o minulosti nejstarší části města Brna. Expo data spol. s.r.o.: Brno, 2007
LIBROVÁ, Hana. Sociální potřeba a hodnota krajiny.

Termín zadání diplomové práce: 24.2.2014

Termín odevzdání diplomové práce: 19.5.2014

Diplomová práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a diplomová práce v elektronické podobě.

Bc. Petra Sopoušková Student(ka)	Ing. arch. Jan Mléčka Vedoucí práce	prof. Ing. arch. Helena Zemánková, CSc. Vedoucí ústavu

V Brně, dne 24.2.2014

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ FAKULTA ARCHITEKTURY DĚKAN

doc. Ing. Josef Chybík, CSc.
Děkan

OBNOVA STARÉHO BRNA

Tato práce obsahuje dvě části. V první části shrnuji poznatky o tom, jak si myslím, že by mělo město vypadat a fungovat a popisuji je na příkladu Starého Brna. Navrhuji zde, jak bych si představovala, že by mělo Staré Brno v budoucnosti vypadat. Nejedná se však o urbanistický projekt, pouze stanovuji obecný rámec a myšlenky, které by se měli dodržet. Důvodem je, že si nemyslím, že by měla obnova této lokality spočívat v jednom urbanistickém plánu, který se budeme postupně realizovat. Město se skládá z mnoha historických vrstev a dobře funguje právě kvůli své různorodosti. Proto navrhuji ne plán ale proces, který by měl dát Starému Brnu hotovou podobu v určitých definovaných mezích.
V druhé části se zabývám právě tímto procesem. Definuji jednotlivé fáze a na příkladu objektu v bývalém areálu továrny Kras znázorňuji jeden z možných dílčích scénářů.

I.TEORETICKÁ VÝCHODISKA/CÍLOVÝ STAV

HISTORIE

V Brněnské kotlině, ležící na rozhraní úrodných úvalů a strmě vystupujícího pásma vrchovin, se odvíjely nejstarší dějiny brněnského osídlení. Vhodné přírodní podmínky, přítomnost vodních a surovinových zdrojů a strategická poloha nad soutokem řek Svratky a Svitavy vybízely k zakládání sídlišť již v pravěku. Tradice osídlení Brněnské kotliny sahá až do starší doby kamenné. Již od 6. století lze sledovat vývoj osídlení v brněnské oblasti převážně slovanským etnikem. Od doby Velké Moravy můžeme mluvit o kontinuálním osídlení, které bylo spjato s brodem přes řeku Svratku v návaznosti na obchodní cesty z Podunají do Čech a z Olomouce do Znojma.
Staré Brno se rekrutuje ze staroslovanské osady, která vznikla cca r. 1000 kolem brodu přes řeku Svratku, v této době rovněž na místě dnešního augustiniánského kláštera stávala románská rotunda. Tato osada dala městu jméno podle staročeského „brn“, bláto – Svratka se v těchto místech rozvodňovala a vytvářely se tu močály.
V roce 1243 udělil český král Václav I. městu tzv. větší a menší privilegium, které se stalo právní oporou pro jeho rozvoj. Město se ohradilo hradbami s pěti městskými branami – Měnínskou, Židovskou, Starobrněnskou, Veselou a Běhounskou – území Starého Brna nebylo do jejich obvodu včleněno. Lidské osídlení se přesunulo pod Petrov a osada Staré Brno ztrácela na významu. Ze Starého Brna se stala samostatná předměstská obec, která se součástí Brna stala až v roce 1850. V letech 1926 -1928 bylo vybudováno Zemského výstaviště v místě tzv. Parku oddychu.
Po 2. světové válce bylo Staré Brno silně zničeno, peníze na jeho opravu nebyly poskytnuty. Tato nejstarší část Velkého Brna chátrala. Deset let po válce nebyla vůle zlepšit tuto situaci. Některé části Starého Brna se staly téměř chudinskou „slumovou“ periférií. Vedení města se rozhodlo pro radikální přestavbu (likvidaci) Starého Brna. Přestavba byla plánována v duchu socialistického totalitního plánování, kdy se nebral zřetel na stávající strukturu historické zástavby.
Zpracováním projektu a řízením výstavby byl pověřen ateliér pod vedením Ing.arch. Františka Kočího. Navrhli asanaci rozsáhlých historických ploch. Vytvořili koncepci hlavního nástupního bulváru, který měl spojit veletržní areál průrazem přes nemocnici U sv. Anny s nádražím a městským centrem. Tento koncept se uskutečnil mezi lety 1960 - 1965 jen zčásti. Byla vystavěna „alej“ věžových obytných domů od hlavního vstupu výstaviště až po současné Mendlovo náměstí, byla provedena výstavba na ulici Rybářské, postaven tramvajový most z předpjatého betonu. Zbytek monumentální příjezdové trasy se neuskutečnil. Za výstavbu torza monumentální trasy padla památkově chráněná klasicistní budova Starobrněnské radnice, bývalý starobrněnský mlýn, v tehdejší době kultovní kavárna Oltec, funkcionalistický komplex lázní a kina a další objekty. Při této asanaci byl roku 1961 též zrušen, zasypán Svratecký náhon v ulici Rybářské.
[1]

SOUČASNÝ STAV

Z dřívější fungující obce či městské část zbyly jen fragmenty. Většina území je poznamenána asanací, či již pozbyla svého původního průmyslového využití, od dob projektu architekta Kočího se nic nezměnilo k lepšímu. Pouze se zvyšuje dopravní zátěž a Mendlovo náměstí se stalo spíše jen křižovatkou. Narůstá zde počet brownfields. Značnou plochu zabírá

1 PAVLOVSKÝ, Tomáš. *Voda v urbanizovaném prostředí, Svratecký náhon v Brně: dizertační práce.* Brno: Vysoké učení technické, fakulta architektury, 2010. Vedoucí dizertační práce: Zdenka Lhotáková.

areál bývalé továrny Kras, který byl v roce 2008 zbourán a od té doby leží ladem. Dále pak pomalu dosluhuje areál mezi ulicí Rybářskou a Poříčím a chátrá oblast nad ulicí Václavskou. Mezi tím vším se nachází ostrůvky fungujících bloků městské zástavby.
Do tohoto stavu se Staré Brno dostalo z velké části kvůli tomu, že čeká na realizaci územního plánu, který by měl pomoci vyřešit dopravní situaci a odklonit auta z Mendlova náměstí. Značná část území nemůže být zastavena kvůli chystaným průrazům a další území je bez nich težko dostupné. Tento stav trvá již od 60. let a pravděpodobně se ani v blízké době měnit nebude. Staré Brno setrvává v očekávání, pouze developeři skupují velké plochy území a doufají, že se za nějaký čas mnohonásobně zhodnotí.

ŠIRŠÍ VZTAHY

[...] pro vývoj měst evropského kontinentu je totiž příznačná kontinuita a setrvačnost. Města jsou stále tam, kde je kdysi kdosi založil, a přes řadu transformací jsou jejich ulice, náměstí a význačné stavby většinou tam, kde byly od počátku. [2]

Staré Brno vždy souviselo s funkcí historického jádra. V minulosti zde byl hlavní brod přes řeku Svratku, kudy procházela kupecká stezka vedoucí do Brna. Kupci se zde zastavovali a v Hostinci u Modrého Lva se připravovali na vstup za hradby města.
V současné době jeho poloha a historické souvislosti přirozeně vedou k roli subcentra. Tento přirozený charakter může být vhodným i pro Brno jako celek, může rozšiřovat centrum a duplikovat některé jeho charakteristiky.
A samozřejmě existence subcenter v ráci města je žádoucí, zkracují se dojezdové vzdálenosti k základním druhům služeb, lidé nejsou závislí na dojezdu do jádra města.

Lokalita Staré brno může širšímu městu nabídnout řadu funkcí. Nachází se zde klášter a bazilika Nanebevzetí Panny Marie. Je jednou z nejstarších památek města. Dále pak Starobrněnský pivovar, areál Výstaviště, areál Nemocnice u sv. Anny či koupaliště Riviéra.
Mendlovo náměstí je přestupním uzlem a výstupním bodem, pokud chceme jít na brusle či kolo na cyklostezku podél řeky Svratky. V neposlední řadě se zde nachází Fakulta architektury, Fakulta výtvarných umění a Pedagogická fakulta či Gymnázium, které jsou denním cílem mnoha studentů z celého města.

Zájmy obyvatel je nutné sladit a konfrontovat se zájmy ostatních skupin jako jsou developeři či město. Trendem současnosti je trvale udržitelný rozvoj. Kromě ekonomického, sociálního a environmentálního hlediska přidávám i estetické. Nejde ani tak o nějakou vizuální krásu, ale spíše o ztotožnění se s místem, vytvoření si vztahu k němu. Mělo by nám záležet na prostředí, v kterém se nacházíme. Neboť jak tvrdí Cílek: *„Ne vždy chráníme tu krajinu , která nám přináší užitek, ale téměř vždy jsme citliví ke krajině, kde se cítíme doma a kterou máme rádi."* [3]
Limitujícím faktorem jsou samozřejmě finance. Zákon nabídky a poptávky samozřejmě platí, nelze mu však podlehnout prvoplánovitě, ale je potřeba uvažovat v širším časovém měřítku.

Současnou snahou je zapojit do uvažování o budoucnosti městského prostředí jeho obyvatele. Vize o městech budoucnosti s chladnými mrakodrapy a technologiemi začínají být přežité a nežádoucí. Pomalu si začínáme uvědomovat, že ačkoli jdou technologie velmi dopředu, člověk a jeho fyziologické potřeby se příliš nemění. Začínáme pociťovat potřebu lidského měřítka v architektuře, které má středověké město, ale modernistické vize a rozvoj automobilové dopravy jej postrádají.
Stokrát skloňovaným příkladem může být Jan Gehl a jeho knihy. V českém prostředí pak začínající snahy iniciativy skupiny antropologů Plánuj Letnou nebo Prahadeset.cz.
Plánujme tedy město pro lidi.

DOPRAVA

Navrhovaný územní plán se zabývá zejména řešením problematické struktury dopravy v území. Současný stav pozbývá fungující komplexní systém zohledňující všechny účastníky provozu (chodce, cyklisty, motoristy). Absence souhrnného řešení v přenesené působnosti podporuje nejsilnějšího účastníka provozu, motoristu, a odvádí tak pozornost od

2 KLODA, Martin. *Národ sobě!* [online] 1.3.2014 [cit. 2014-05-11]. Dostupné na World Wide Web: <http://kloda.blog.respekt.ihned.cz/c1-61782040-narod-sobe>
3 CÍLEK, Václav. *Krajiny vnitřní a vnější.* Dokořán, 2005. s53

opravdového obyvatele města. [4]

Hlavní bariérou rozvoje území Starého brna je čekání na realizaci UP. Ve svém návrhu dopravní řešení dle UP respektuji, ale zároveň se snažím i o to, aby městská část fungovala i za jiných podmínek a před realizací UP.

Návrh UP předpokládá, že hlavní současný tah propojující velký městský okruh a Konečného náměstí, vedoucí skrz Mendlovo náměstí, bude rozdělen na dva směry, které budou Mendlovo náměstí obcházet a povedou pod zem do tunelů, které budou ústit pravděpodobně někde kolem ulice Údolní. Tento způsob řešení je velmi finančně a časově náročný a je otázkou, zda bude někdy zrealizován. Navíc víme, že dopravní komunikace jsou ekologickou zátěží a člověka od prostředí distancují, za 50 let však pravděpodobně nebudeme používat automobil v té formě, jaké ho známe dnes. Můžeme tak usuzovat ze ztenčujících se zásob fosilních paliv nebo až směšně obrovské velikosti prostředku individuální dopravy - automobilu. Zatímco dříve byl automobil společným majetkem rodiny a sloužil k jejímu přepravování, dnes slouží nejvíce k přepravě jedince. Rozměrný prostor pro čtyři osoby tak ztrácí význam. Lze proto někdy po současném, stále trvajícím nárůstu automobilové dopravy očekávat zmenšování velikosti dopravního prostředku a tak i diferenciaci jednotlivých komunikací dle účelu - obslužné či přepravní. Aktuálním řešením (a i do budoucna trvajícím) je však podpora MHD, cyklistické a pěší dopravy.

MENDLOVO NÁMĚSTÍ

Navrhuji zastavění Mendlova náměstí. Nezastavěná plocha dnes slouží jen jako křižovatka různých druhů dopravy. Po jejím usměrnění již není důvod pro takto rozlehlé prostranství. Vytvářím centrální náměstí propojením prostoru Mendlova náměstí a klášterní zahrady. Dlažba zde volně přechází do zeleně. Prostor je sice ve vlastnictví opatství, ale zapojení kláštera do městského dění by bylo jistě přínosné. Dále pak otevření pro veřejnost části jen občasně využívané zahrady u baziliky a její zapojení do předprostoru chrámu. Zástavbou prostranství mezi bazilikou a silnicí vytvářím před vstupem do baziliky prostředí intimnějšího charakteru.

Zástavba v celém prostoru náměstí vytváří řadu zákoutí a hojné využití parteru dává prostor k rozvinutí městského života. Prostorem pro městskou dopravu se stává jižní část náměstí.

Výška zástavby reaguje na okolní stavby. Odráží a doplňuje druhé strany ulic po obvodu náměstí.

BÝVALÝ AREÁL KRAS

„Největším nepřítelem městské přírody je sobecký styl plánování města, neurvale uplatňovaná sobecká nadřazenost bohatých investorů.“ [5]

Příroda si Kras bere zpět i přesto, že se jedná o brownfield a je zde řada pozůstatků lidské činnosti - skládky. Stává se místem využívaným místními k procházkám, pro hraní dětí či venčení psa. Majitel s tím nemá problém, protože žádný jasný záměr zatím nemá.

Myslím si, že by se mělo využít vhodné polohy, nezastavěnosti a pokročilého stádia zarůstání zelení k tomu, aby tento stav plynule navázal na vytvoření parku, který by byl určen pro místní a pro projíždějící jako přechod mezi MHD a cyklostezkou podél řeky Svratky. Koncentrovaný nezastavěný prostor parku vyvažuje zastavěný prostor Mendlova náměstí. Majiteli by byly jako výměna nabídnuty právě pozemky na Mendlově náměstí.

BLOK VÁCLAVSKÁ

Blok nad Václavskou ulicí je poznamenán čekáním na průraz nových dopravních cest. Pro průraz vybírám polohu, kde je potřeba co nejméně bourat. Blok je charakteristický řadou zákoutí, nemyslím si, že je proto nutné dodržet uliční čáry. Rozšíření ulic v určitých částech může poskytovat prostor pro řadu aktivit.

Navzdory snadné propojenosti, jakou nám poskytuje internet, je problémem současnosti nedostatek sociálních kontaktů. Lidé neznají své sousedy a žijí osamoceně v malých domácnostech. Je to jednou z příčin řady psychických chorob a má i vliv na život ve městě. Moderní stavby často zajišťují dostatek soukromí. Lidé však nejsou nuceni se potkávat a komunikovat spolu.

Navrhuji společné městské prostory tří úrovní. Nejobecnějším je veřejný prostor, ve kterém se nachází městotvorné

4 MACKOVÁ, Marcela et kol. *Bydlení v soudobém městě: ateliérová práce*. Brno: Vysoké učení technické, fakulta architektury, 2013. Vedoucí práce: Gabriel Kopáčik.

5 CÍLEK, Václav. *Krajiny vnitřní a vnější.* Dokořán, 2005. s36

funkce, služby, pracovní příležitosti. Ten je situován kolem Mendlova náměstí jako střed městské části. Mísí se zde dojíždějící s místními. Je MHD napojen na okolní subcentra i historické centrum.
Dalším typem prostoru je prostor sousedství. Jedná se o sdílené prostory s určitou náplní poloveřejného charakteru, určené především místním obyvatelům z okolních budov. Tyto prostory mají specifickou funkci, ať už je to dětské hřiště, park s místem setkávání, klubovna, centrum pro cvičení seniorů či jiné aktivity.
Typem nejméně veřejným je pak společenství. Jedná se především o vnitřní dvory či nádvoří jednotlivých domů/bloků, které jsou určeny zde bydlícím obyvatelům. Nejsou určeny veřejnosti. Je zde možnost vykonávat činnosti, pro které je nám náš byt malý (oprava kola, hraní si dětí na dvoře, povídání si se sousedy, oslava narozenin, ...). Přirozeností toho to prostoru je příležitost nenuceně navázat kontakt se sousedy.

TYPICKÝ DŮM

Na příkladu domu na Křížové 14 ilustruji představu o tom, jak by mohly vypadat domy na Starém Brně. Vycházím z historické zástavby pavlačového typu. Pro dnešní dobu mi přijde jako nejvhodnější, neboť poskytuje jak kvalitní bydlení, tak možnost socializace sousedů. Kladu důraz na střídmost návrhu a materiálů. Je vhodné používat kvalitní materiály přírodního původu doplněné moderními technologiemi jako je pasivní standard či systémy vytápění. Dům navazuje na původní zástavbu a čerpá z ní inspiraci a její kvality, jako je tloušťka stěn, používání hlíny, dřeva, šikmých střech, jednoduché a funkční dispozice, poctivá řemeslná práce,.. Ty spojuje s novými poznatky v technogiích a jednoduchostí, která dává prostor k přispůsobení domu či bytu jeho uživateli.

DALŠÍ ROZVOJOVÉ OBLASTI

Na Starém Brně se vyskytují další oblasti, které budou v budoucnu potřebovat určitou úpravu. Tento projekt má za úkol vytvořit fungující jádro městské části, na které se v budoucnu budou moct navázat tyto další oblasti.
Jedná se o průmyslovou oblast Rybářská, nábřeží Svratky, výstaviště, parčík u čápa, zahrádkářská oblast nad Mendlovým náměstím a areál bývalé prádelny.
Kromě nábřeží a výstaviště budou tyto oblasti využívány k bydlení.

NEVYUŽITÉ PLOCHY

Ve městech se vyskytuje řada míst, které jsou nevyužívané nebo jen s malou intenzitou využití. Bývají to plochy, které již dosloužily svému původnímu záměru nebo je budoucí využití teprve v přípravném stadiu nebo zatím žádný záměr s územím není. Může jít o brownfields, prázdné parcely, nedostatečně kultivovanou zeleň, prázdné výrobní areály,...
Prázdné plochy ve městech devalvují své okolí, jsou prostorem se zvýšenou kriminalitou, místem, kde odhodí odpadek i jinak pořádný člověk. Mezitím se plocha města rozrůstá do krajiny a hustota zástavby se snižuje.
Nabízí se možnost tyto prázdné parcely v jinak husté zástavbě prioritně zastavět a rozrůstání měst nepodporovat. Tento přístup má kromě ekologických i řadu dalších výhod (není potřeba parcely zasíťovat, dostupnost služeb, živé okolí, snadná dostupnost,...).

II. PROCES

Na předešlé části definuji představu jak by mělo Staré Brno vypadat. Nevěřím však tomu, že je možné město změnit jedních návrhem, ač by byl sebelepší. Kvalitní prostor nevzniká na zelené louce, ale je to proces, který potřebuje čas.
Důležitým předpokladem pro to, aby lidé měli snahu své okolí měnit k lepšímu je, že ho mají rádi a váží si ho. Vytvoření takového vztahu však nelze uskutečnit ze dne na den.
Dnešní město není obrazem jednoho časového úseku, ale je to soubor vrstev od pravěku až po současnost, které se do něj propisují. Je otázkou, co z daného období a proč přetrvá. Myslím si ale, že pro dnešní podobu města jsou stejně důležité ty části, které se zachovaly jako ty, které zanikly. Vše, co se v prostředí děje, ovlivňuje jeho další vývoj a propisuje se do jeho stuktury a genia loci i přesto, že třeba existovalo jen krátce.
Staré Brno má velký poměr nevyužívaných či málo využívaných ploch. Jejich budoucí využití čeká na realizaci změny dopravy dle územního plánu, která je navrhována již více než dvacet let. Lze předpokládat, že na tuto úpravu čekají developeři, kteří skoupili velkou část pozemků a záhy po ní začnou stavět. Pro Staré Brno by to znamenalo dalších 40 let čekat na vyřešení dopravy a poté výstavbu většiny zástavby v několika málo projektech.

Nesnažím se měnit záměry developerů či města. Téměř není v jejich silách to udělat jinak. Navrhuji proces, který by měl tuto přestavbu předznamenat.
Chtěla bych, aby již dnes mohl započít proces, který bude vést k plánovanému stavu, ale bude činit prostředí kvalitnějším již pro dnešní generace. Snažím se simulovat organický růst měst. Město plánovat nelze, ale správnými podmínkami mu můžeme pomoci.
Cílem tohoto projektu je vytvořit obecný rámec a základní nastavení podmínek pro jakékoli projekty, které se na území Starého Brna budou odehrávat. Iniciuji několik základních projektů/staveb a dávám velký prostor pro iniciativu ostatních, ať už majitelů, podnikatelů či běžných obyvatel nebo umělců. K tomuto využívám právě těch nevyužívaných ploch. Svůj význam mají dočasné projekty, které hrají velkou roli pro to, jak místo vnímáme a kam se může vyvíjet.
Organický vývoj činí město ekonomicky stabilnějším a historie vytváří v lidech pevnější vztah k místu.
Proces však není závislý na tom, jestli a kdy dospěje k cílovému stavu. Může skončit dříve nebo naopak pokračovat dále. Funguje v každém bodě, jednotlivé fáze se prolínají.

FÁZE 1

Na stěžejních ulicích Starého Brna (Křížová, Mendlovo náměstí, Václavská) je chodec upozaděn a je nadřazena automobilová doprava. Začátkem je snaha vytvořit možnost pro pěší pohyb územím.
Zpřístupňuji prostory vnitrobloků a vytvářím zde průchody. Navrhuji cyklostezku pojící Mendlovo náměstí a nábřeží Svratky skrz brownfield bývalého areálu Kras.
Vytvářím důvody pro návštěvu míst ležících ladem. Území je aktivováno několika menšími projekty. Cílem je navázání vztahu mezi místem a lidmi a vytvoření prostorů, které budou poskytovat příležitosti pro navázání sociálního kontaktu.
V této fázi je velmi žádoucí podporovat iniciativu ostatních lidí a podporovat jejich projekty a reagovat na jejich zájmy.

FÁZE 2

Aktivační tendence vytváří potencionální zákazníky pro komerční sféru, která se záhy rozvíjí ve formě dočasných staveb. Území je možno využívat na dobu určitou pro komerční aktivity.
Komunitní zahrada poptává prodejnu sazenic, cyklisti potřebují opravit kolo v servise, nově navázané přátelství mezi sousedy si žádá kavárnu, kde si mohou povykládat, paní, která prodávala med a výrobky z včelího vosku na tržišti, by ráda měla vlastní malý obchod...
Prostor klášterní zahrady se přes den otvírá pro veřejnost. Nadále trvá podpora různých aktivit. Pomalu se zastavují některé parcely. Průchody územím jsou vedeny v místech budoucí polohy komunikací.

FÁZE 3

Tramvajová smyčka je zrušena. Autobusový terminál se přesouvá do předprostoru výstaviště. Na Mendlově náměstí je započata výstavba.
Jsou zprovozněny silnice v poloze dle UP. Silnice kolem Mendlova náměstí se stává jednosměrnou. Dočasným stavbám je nabídnuto zázemí v nově vznikajících budovách.
Je podporován vznik míst se sousedským charakterem a specifickou aktivitou (komunitní zahrada, tržiště, místo k sezení, ...)
Aktivity a komerční projekty, které byly úspěšné, nachází své místo ve stabilizované zástavbě a trvalých prostorech.

FÁZE 4

Je dokončována výstavba objektů a změna dopravní situace dle UP. Mendlovo náměstí se stává centrem komerčních aktivit (služby, obchody), je zde pěší zóna. Pěší se přesouvají do již zklidněných silnic (nachází se zde většina komerčních aktivit a občanské vybavenosti), park je místem pro odpočinek. Je zde řada bytů, které se postupně plní novými obyvateli.
Každé místo má svou historii, kterou si lidé pamatují, vzniklo množství příběhů a historek. Lidé sledují, co se kolem nich děje.
Městská část se přiblížila původně zamýšlenému cílovému stavu. Je ovšem otázkou, nakolik se od tohoto stavu liší, co předpokládané funkce ověřilo a co bylo neúspěšné.

ORGANIZACE

Vzniká platforma, která je na základě schválených cílů a konceptu rozvoje (např. tato práce) pověřena městem k organizaci procesu rozvoje městské části Staré Brno.

Tato platforma komunikuje a zprostředkovává komunikaci mezi soukromou a veřejnou sférou, mezi obyvateli, podnikateli, zájmovými skupinami a majiteli, organizacemi a městem. Pořádá jejich různá setkání a sbírá jejich podněty a připomínky. Zajišťuje nebo pomáhá při získávání finanční podpory projektů.

Platforma má dvě podskupiny. Iniciační skupina má za úkol realizovat základní aktivační záměry v území (viz. proces), popř. oslovovat jiné skupiny či jednotlivce, aby záměr uskutečnily. Dále reaguje na aktuální potřeby lokality. Schvalovací skupina odsouhlasuje veškeré stavební záměry v území, vypisuje architektonické soutěže a jiné projekty.

Předpokládá se, že členy platformy a jednotlivých skupin budou volení či jmenovaní zástupci různých odvětví (např. sociologie, antropologie, architektury, umění, ekonomie, zástupce veřejnosti, ekologie,...)

Platforma nemá být byrokratickou překážkou, právě naopak má proces zjednodušovat pomocí nástrojů, které má k dispozici. Je otevřená pro různé druhy projektů i experimentální. Určuje však, jsou-li v souladu s koncepcí vývoje Starého Brna.

KRAS

Tento proces ilustruji na největším brownfieldu, který se na Starém Brně nachází. Jde o areál Krasu, kde cílem má být park.

DOMEK

Na příkladu části území areálu Kras, kde stojí budova bývalé dílny a garáže, ilustruji možný scénář vývoje objektu v rámci obnovování Starého Brna. Bývalá dílna prochází všemi čtyřmi fázemi a mění funkce adekvátně ke své poloze, technickému stavu a záměru v území.

Jedná se však o příklad v extrémní poloze architektury. Není záměrem takovýto postup uplatňovat na jiné objekty. Ty by měli být řešeny standartním přístupem, spíše jednoduchým až konzervativním řešením.

Objekt prochází v jednotlivých částech těmito využitími – objekt výzkumu, dočasná kavárna, skulptura, po jeho zbourání je zde vedena silnice.

ZDROJE

AMEC s.r.o., *Oznámení záměru: CENTRU BRNO, Veletržní 1.* březen 2010

ARCHANTI. Mendlovo náměstí. [online] 2011 [cit. 2014-05-11]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.archanti.cz/cs/projekty-realizace/mendlovo-namesti-v-brne>

ATELIÉR BRNO. Mendlovo náměstí v Brně. [online] 2005 [cit. 2014-05-11]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.hrusa-atelierbrno.cz/mestske-prostory-zahrady-a-parky/mendlovo-namesti-v-brne/>

BÁRTA, Dan. *Brno i Vídeň mají dost roviny na kolo.* 28.4.2014 [cit. 10.5.2014]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.brnonakole.cz/brno-i-viden-maji-dost-roviny/>

CB Architektura.*CB Architektura.* [online]. 15.2.2014 [cit. 10.5.2014]. Dostupný na World Wide Web: <https://www.facebook.com/photo.phpfbid=680295818675243&set=a.338722259499269.75775.315596665145162&type=1>

CÍLEK, Václav. *Krajiny vnitřní a vnější.* Dokořán, 2005.

FÓRUM PRO ARCHITEKTURU A MÉDIA. 4AM [online]. C2013 [cit. 10.1.2014]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.forum4am.cz/?p=4759>

FÓRUM PRO ARCHITEKTURU A MÉDIA. Vacant Europe [online]. C2013 [cit. 10.1.2014]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.forum4am.cz/?p=4759>

FRAGNER, Benjamin - VACHAŘOVÁ, Ladislava (eds.). *Průmyslové dědictví: Ve vzduchoprázdnu mezi profesionály a amatéry.* ČVUT, Praha, 2010, s.198.

CHYBIK+KRISTOF AA. *Jižní centrum Brno: územní koncept.* Brno. 2013.

KLODA, Martin. *Národ sobě!* [online] 1.3.2014 [cit. 2014-05-11]. Dostupné na World Wide Web: <http://kloda.blog.respekt.ihned.cz/c1-61782040-narod-sobe>

MACKOVÁ, Marcela et kol. Bydlení v soudobém městě: ateliérová práce. Brno: Vysoké učení technické, fakulta architektury, 2013. Vedoucí práce: Gabriel Kopáčik.

PAVLOVSKÝ, Tomáš. *Voda v urbanizovaném prostředí, Svratecký náhon v Brně: dizertační práce.* Brno: Vysoké učení technické, fakulta architektury, 2010. Vedoucí dizertační práce: Zdenka Lhotáková.

PLÁNUJ LETNOU. *Plánuj Letnou* [online]. 2013 [cit. 10.5.2014]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.anthropictures.cz/planuj-letnou/>

POKORNÝ, Filip. *Management postindustriálního vývoje: disertační práce.* Brno: Vysoké učení technické, fakulta architektury, 2012. Vedoucí diplomové práce Karel Havliš.

PPM FACTUM. *Jak trávíme svůj volný čas?* [online]. 21.5.2010 [cit. 10.5.2014]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.factum.cz/397_jak-travime-svuj-volny-cas>

RAW. Mendlovo náměstí. [online] 2010 [cit. 2014-05-11]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.raw.cz/mendlak.html>

SMART CITIES. Chytré parkování. *2013* [cit. 10.5.2014]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.scmagazine.cz/about/>

SOBOLOVÁ, Olga. Mendlovo náměstí: diplomová práce. Brno: Vysoké učení technické, fakulta architektury, 2011. Vedoucí diplomové práce Gabriel Kopáčik.

ŠEREK, Jiří. *Voda ve veřejném prostoru Starého Brna: diplomová práce.* Brno: Vysoké učení technické, fakulta architektury, 2011. Vedoucí diplomové práce Karel Havliš.

VALÍČEK, Petr. *Revitalizace areálu Kras, Staré Brno: ateliérová práce.* Brno. Vysoké učení technické, fakulta architektury, 2011. Vedoucí diplomové práce Luboš Františák.